

---

**КИЯШКО О.В.,**  
старший викладач, кафедра  
ділової іноземної мови  
та міжнародної  
комунікації,  
Національний університет  
харчових технологій,  
м. Київ, Україна

## КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ЯК МОТИВАЦІЙНИЙ ЗАСІБ ПРИ НАВЧАННІ МОВ

*Вивчання мов в наш час є необхідним компонентом для росту та розвитку успішної людини та професіонала. Чим більше людина дізнається деталей про мову та про країну, мову якої вона вивчає, тим більш вмотивованою вона стає. Культурологічний аспект та його використання для збільшення мотивації є цікавий для вивчення та корисним для роботи.*

**Ключові слова:** культурологічний аспект, мотивація, вивчення мов, результат.

*Изучение языков в наше время есть необходимым компонентом для роста и развития успешного человека и профессионала. Чем больше деталей человек узнает о языке и о стране, язык которой изучает, тем более мотивированным он становится. Культурологический аспект и его использование для увеличения мотивации является интересным для изучения и полезным для работы.*

**Ключевые слова:** культурологический аспект, мотивация, изучение языков, результат.

*Nowadays studying of languages is a vital component for growing and developing of a successful person and professional. It is not only a wish of people, but a necessity of today's world and international community. The more an individual knows about a language and a country where this language is native, the more motivated this person becomes. The cultural aspect and its usage for motivation increasing is interesting for*

*its learning and absolutely useful for working with. Many learners are excited to find out more about the history and culture, traditions and business behavior of a country which language they study.*

**Key words:** cultural aspect, motivation, language learning, result.

**П**остановка проблеми. Сучасний світ є дуже мінливим. Кордони країн стають прозорими, а багато людей намагаються взагалі не звертати увагу на них. Така ситуація є не примхою, окремо взятого індивідуума, а нагальною потребою сьогодення. Все більше людей визнають себе громадянами світу, а не тільки однієї країни. Така поведінка та відношення людей дають їм більше можливостей та розширюють кордони. Науковці та бізнесмени говорять про необхідність об'єднувати свої зусилля для створення сучасних стандартів життя. Але разом з можливостями ми, тобто люди, отримуємо також і ряд вимог та обмежень.

Співпраця вимагає розуміння один одного і не лише тільки на вербальному рівні. Ось чому необхідність вивчати не тільки лексику та граматику іншої країни є, можна сказати, критичною для розвинутої сучасної людини. Ми повинні розуміти не тільки слова та речення, ми повинні знати і поважати культуру наших друзів-партнерів.

Надзвичайно важко змусити людину, істоту, яка думає та аналізує, робити те, що вона не розуміє. Тому абсолютно важливо знайти інструменти, які допоможуть мотивувати людину для навчання. Найяскравішим прикладом на нашу думку є вивчення іноземних мов.

**Аналіз досліджень та публікацій.** Весь час існування різних мов та культур, зв'язок між ними, вплив один на

одну та їх взаємодія є предметом для вивчення та обговорення. Знайомство з культурою країни, мову якої вивчають, було однією з головних задач ще з часів античного світу. З кінця XIX століття на перше місце, разом з мовленням, стає ознайомлення з реальіями країни, мову якої вивчають і одночасно культури, через те, що це дозволяє вдало представляти мовні явища, як засіб комунікації та спосіб ознайомлення з новими реальіями світу. [2]

Обговорення та аналіз культурологічного аспекту вже тривалий час є цікавим для багатьох поколінь науковців. Багато вчених займалися і продовжують займатися вивченням та аналізом цього аспекту: Апакова Л., Верещагин Є., Гоббс Т., Гумбольдт В., Гуревич П., Декарт Р, Ламетрі Ж., Лейбниц Г., Лернер Я., Пассов Є., Сафонова В., Сисоев П., Уорф Б. та інші.

Серед вище згаданих можемо виділити Гумбольдта, який зазначав, що «национальный характер культуры находит отражение в языке посредством особого видения мира» [4]. Ми згодні, що національний характер культури знаходить своє відображення в мові за допомогою особливого розуміння світу.

В свою чергу необхідність враховувати культурну відмінності при навчанні мов підкреслював Лернер, який казав, що «обучение языку – это передача молодому поколению культуры в полном объеме».[4] Тобто через вивчення мови передається культура.

Питання взаємодії мови і культури є актуальним і сьогодні, особливо враховуючи події які відбуваються в нашій країні та за її межами.

**Виклад основного матеріалу.** Україна – динамічна сучасна європейська держава. Наша країна є членом міжнародних організацій, науковці відомі всьому світу своїми розробками та винаходами. Саме зараз в контексті розширення та зміцнення міжнародних зв'язків потреба в вивченні іноземних мов постає перед кожною сучасною людиною.

Президент України підписав указ №641/2015 «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні». Ось чому в статті ми будемо звертати більше уваги на англійськомовні країни.

За старою традицією на заняттях викладачі багато уваги і часу приділяють граматичному та лексичному матеріалам. Ці компоненти є, безперечно, вагомими та необхідними для оволодіння мовою. Дуже часто вони використовуються як окремі елементи, не пов'язані між собою нічим, тільки як мовою до якої відносяться. Така відокремленість є важкою для сприйняття і часто викликає більше питань, ніж дає відповідей.

На сучасному етапі розвитку світу вивчення мов є більш зрозумілою необхідністю, ніж важким обов'язком. Вивчення мови стає ширшим, ніж вивчення самих лише слів, правил та граматичних одиниць. Мова відкривається, як складний та складений «калейдоскоп» з різними відтінками (особливостями) та формами мовних одиниць, особливостями використання та виключення граматичних структур і, останнє, але не менш важливе, історичним та культурним багажем країни та цілого народу.

Ще декілька десятиліть тому завдання знайомства з культурою ін-

шої країни могло бути надважким завданням через політичні та соціальні конфлікти і перешкоди. Також кількість необхідного аутентичного матеріалу була відносно малою і не завжди могла задовольнити потреби та інтереси людей.

Зараз перед викладачами відкриваються нові можливості, але разом з ними постають і нові питання. Навіть сам термін «культура» змінився. Якщо спочатку лат. «culture» (обробіток) – пояснював лише як обробляти землю та займатися землеробством. Зараз це поняття має більш розширене значення, а саме поняття культура охоплює сукупність матеріальних та духовних цінностей, створених людством протягом його історії, історично набутий набір правил всередині соціуму для його збереження та гармонізації. [5] Цей термін містить в собі елементи виховання, освіти, розвитку людини та цивілізації.

Культурологічний аспект містить в собі певні знання про національні особливості, а саме:

- загальні знання, які є характерними для носіїв мови, але новими (невідомими) для тих, хто вивчає мову;
- історичні джерела та передумови;
- звичаї та традиції, які зазвичай є обов'язковою частиною культури країни;
- культурні надбання країни (література, музика, живопис, кіно та інше);
- норми та правила поведінки.

Можемо зробити висновок, що мова, як інструмент людського спілкування (взаємодії) відчуває будь-які зміни в культурному соціумі людини.

Як зазначалося раніше, вивчення мови не можливе без вивчення культурних аспектів країни, мова якої

вивчається. Так само, як вивчаючи культуру країни, ми обов'язково звертаємось до її мови.

Культурологічний аспект при навчанні мовам допомагає:

1. зацікавити того, хто навчає і навчається;
2. відчувати потребу для вивчення мови;
3. роз'яснити історичні аспекти появи певних мовних одиниць та понять;
4. зрозуміти лексичне навантаження;
5. відтворити мовне середовище;
6. мотивувати людину набувати та використовувати отримані знання.

Наприклад, щоб пояснити чому на англійське "Thank you" ми не можемо відповісти "Please", треба обов'язково звернутися до особливостей мови і культури, запропонувати альтернативи для використання та попрактикуватися.

Також великим плюсом цього аспекту є той факт, що він може використовуватися як окремий елемент, або як частина цілого циклу. Дуже складно обмежити або встановити кордони для використання культурних знань, через те, що їх тісне сплетіння можна зустріти в багатьох джерелах.

Розвиток сучасних технологій та постійний доступ до всесвітньої інтернет-мережі відкриває безліч можливостей. До послуг викладачів та учнів (студентів) аутентичні матеріали та електронні бібліотеки, відео та аудіо матеріали. Саме це допомагає досягнути головної цілі вивчення мов – адаптувати свою поведінку (мовну) до поведінки носіїв мов. Викладач показує, доносить, роз'яснює, ілюструє різні культурні надбання та цікавинки і тим самим мотивує учнів (студентів) до вивчення мови.

Завдяки великому розмаїттю матеріалів культурологічний компонент можна використовувати починаючи з початкового рівня (starter or

elementary level). Наприклад, познайомити учнів з героями казок та віршів, а потім знайти схожих героїв в рідній літературі або навпаки. На наступних рівнях вивчення мови ми звертаємось до географії, історії, освіти, традицій, свят та іншого.

Культурологічний аспект є дуже корисним для розвитку мовленнєвої компетенції, оскільки порівняння культур викликає вир почуттів. Саме це допомагає людині більш природно виражати свою думку, показувати своє відношення, почуття, здивування, захоплення, погодження, цікавість. Або проявляти зовсім інші почуття: осуд, непорозуміння, відразу чи заперечення.[1]

Використання культурологічного аспекту є допоміжним засобом при будь-якій самостійній роботі (індивідуальній, парній, груповій). А ступень вмотивованості буде залежить від вміння викладача вірно визначити цілі, завдання та ступень складності, потрібний, цікавий та помірний саме для цієї групи.

Гарним прийомом для мотивації виступає творча робота. Завдання можуть містити елементи креативної роботи:

- написати доповідь, замітку, твір-міркування, та інше;
- зробити презентації про певну подію або свято;
- створити віртуальну екскурсію по музею чи по місту;
- складання кросвордів, віршів, вікторин, сценаріїв;
- будь-які рольові ігри чи діалоги також можуть стати у нагоді.

Багато людей, які ніби то, гарно володіють вже мовою часто стикаються з певними труднощами при спілкуванні з носіями мови. Носії мов не завжди готові розуміти і брати до уваги ускладнення з якими стикаються

люди під час спілкування іноземною мовою. [4] Ці труднощі легко переносяться молодшими учнями (чи тим, хто знаходиться на початковому рівні), але може стати вагомою перешкодою для дорослих (або тих, хто вже знаходиться на високому рівні). В деяких випадках носії мов, вивчаючи свою культуру природним, імпліцитним шляхом, постійно знаходячись в культурній середі, просто не розуміють складнощів і питань, які виникають у іноземців. [2] Ось чому знання культури надають впевненості та легкості у використанні мови. Саме ці знання дозволяють людині-іноземцю відчувати себе майже на рівні з носієм мови під час спілкування і це стає великим кроком до адекватного володіння іноземною мовою. [2]

Беручи до уваги зазначені переваги культурологічного аспекту, як мотиваційного фактору, слід все ж таки пам'ятати про необхідність його делікатного використання. Любов викладача до країни, мову якої він викладає, повинна передаватися, а не нав'язуватися. Тільки поступове знайомство та яскраві цікаві факти мають стати інструментами- помічниками викладача. В іншому випадку, розбіжності у світосприйнятті, релігії та певних соціальних цінностях можуть стати нездоланими перешкодами. [5]

**Висновки.** Вивчаючи мову ми отримуємо доступ до культури країни,

а вивчаючи культуру – ми відчуваємо потребу в мові. Саме це і є ключовим результатом обміркованої взаємодії між мовою та культурою. Культурологічний аспект стає успішним інструментом для мотивування людей, щодо вивчення мови. Торкаючись традиції та історії, схожих та абсолютно різних звичаїв країн викладачі розкривають та вказують шлях до кращого розуміння мови.

Культура стає своєрідним провідником для полегшення розуміння багатьох аспектів іноземної мови, допомагає зануритися у процес глибше і подивитися на все під іншим кутом. Культурологічний аспект, використаний належним чином, дає можливість кращого порозуміння між людьми, робить їх терплячішими і більш приємними у спілкуванні.

Культурологічний аспект є особливо корисним на початковій стадії вивчення мов. В майбутньому, розвиваючи свої навички така людина не буде мати труднощі з читанням оригінальної художньої та професійної літератури та інше.

Проте слід нагадати, що хоча знання культурологічного (країнознавчого) характеру мають винятково важливе значення в системі навчання іноземних мов, слід використовувати їх в «дозованій» кількості, щоб не отримати зворотного результату.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Базарова Л. В. К вопросу о соотношении языка и культуры / -Новосибирск. - 2007.-С.72-76.- (Образование и культура России в изменяющемся мире)
2. Библер В. С. Культура. Диалог культур: Опыт определения / Вопросы философии. – 1989. – № 6.
3. Варламова В. А. Лингвострановедческий аспект в преподавании иностранного языка / Молодой ученый. – 2015. - № 7
4. Сафонова В. В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций. / Воронеж: Истоки. - 1996. – 238 с.

5. Соловьева И. В. Учебная мотивация и практика преподавания английского языка в неязыковом ВУЗе / Современные научные исследования и инновации. - 2012. - № 6 [Электронный ресурс]. URL: <http://web.snauka.ru/issues/2012/06/15610>

**ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:**

1. Bazarova L. V. K voprosu o sootnoshenii yazyka I kultury / Novosibirsk. - 2007.- p.72-76.- ( Obrazovanie I kultura Rossii v izmeniaiuschemsia mire)
2. Bibler V.S. Kultura. Dialog kultur: Opyt opredeleniia / Voprosy filosofii. - 1989. — № 6
3. Varlamova V. A. Lingvosranovedcheskiiy aspect v prepodavanii inostrannogo yazyka / Molodoiy ucheniy. - 2015. - № 7
4. Safonova V. V. Izychenee yazykov mezhdunarodnogo obscheniia v kontekste dialoga kultur i civilizaciy / Voronezh: Istoki.- 1996.- 238 p.
5. Soloveva I. V. Uchebnaia motivaciia i praktika prepodavaniia angliiyskogo yazyka v neyazykovom VUZe / Sovremennye nauchnye issledovaniia i innovacii. - 2012. - № 6 [Elektronnyiy resurs]. URL: <http://web.snauka.ru/issues/2012/06/15610>